

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjejyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm-ként 6 fillér-
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyilt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

Székely háziipar fejlesztése.

A székely kormánybiztosság, az iparkamara és iparfejlesztő bizottságok összefogtak abban, hogy a székely háziiparnak piacot szerezzenek. A tavaly Aradon és Debrecenben megtartott karácsoni bazárok sikerei nyilvánvalóvá tették, hogy több fajta székely háziipari cikknek ezidőszert is kelte lenne a nagy magyar alföldön. Az idén Budapesten rendeznek nagyobb szabású országos vásárt s az abba való részvételre a székely háziipar piacképes termékeit készítőket is felkérték; Szegeden pedig az ottani Székely Társaság székely karácsoni bazárt rendez. Tehát ismételt nyílik alkalom annak kitapasztalására, hogy a székely cikk merre és milyen mértékben számíthat elterjedésre.

Sándor János székely kormánybiztos, a székely akció körébe vette a háziipar ügyét is s ennek köszönhető, hogy a legközelebbi jövőben nagyobb arányban indulhat meg a fejlesztés munkája.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter 10.000 koronát adományozott e célra, Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter egyelőre 1000 koronával támogatta, a marostordamegyei iparfejlesztő bizottság 600 koronát ajánlott föl. Rendelkezésre állván ezeken kívül készpénzben és árucikkekben mintegy 1000 korona, az akciót összesen 12.600 koronával kezdik meg.

Az eddigi szóbeli tárgyalásokat, jegyzőkönyvezéseket, cikkezéseket, meddő panasz-

kodásokat és óhajtozásokat, izmos gyakorlati tevékenység váltja fel.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara immár meg is állapította Marostordavármegye (Reméljük a többi székely vármegyék is következnek? Szerk.) területére nézve a teendőket és közölte Sándor János főispánnal a következőkben:

1. Szereztesse be már most a piacképes háziipari cikkek minden fajtájából mintagyűjtemények s a beszerzési árak pontosan állapíttassanak meg.

2. Egy-egy ilyen mintagyűjteményt mutassanak be a nagyobb alföldi gócpontok (Arad, Debrecen, Hódmezővásárhely, Szeged, Makó, Szabadka, Kecskemét, Békéscsaba stb) közönségének. Kérjük fel az ottani székely társaságokat, gazdasági egyesületeket, vagy iparpártoló szövetségeket, hogy jelöljék meg azon árukat, amelyek ott használhatóságuknál és versenyképességükkel fogva kelendősegre számíthatnak.

3. Bizzunk meg alkalmas egyént azzal, hogy a kiszemelt városokba utazva személyes tapasztalatokat szerezzen ez ügyben, nevezetesen:

a) tájékozódjék, hogy mely cikkek lennének a rendes piaci forgalomban a legkelendőbbek;

b) mely cikkek bírják meg a szállítás és közvetítés költségeit (Ez már ki volt próbálva a múlt évben azon szomorú eredménnyel, hogy háziiparcikkeink közül egy sem bírja ki a túlmagas szállítási költségeket. Szerk.);

c) az áruk készítésében észlelt fogyatékoságot jegyezze föl;

d) az Alföldön divatos és általánosan használt árukból utánzás végett mintákat szerezzen be;

e) a közvetítésre vállalkozó kereskedőkel, vagy piaci árusokkal jöjjön megállapodásra;

4. Ezen előzetes tanulmány bevégezése után kellő utasítás mellett tegyünk megrendeléseket háziiparosainknál, a tél folyamán vegyük be készpénzért az árukat s a tavaszi vásárok megkezdése előtt küldjük piacra.

5. Kéressék föl a kereskedelemügyi miniszter, hogy a székelyföldi iparfejlesztő bizottságok részéről alföldi városok piacaira küldött székely háziiparcikkeknek a feláru szállítási kedvezményt, — mit a Magyar Kereskedelmi Részvény-Társaság is élvez — engedélyezni kegyeskedjék.

6. Eldöntendő lenne az a kérdés, hogy a Székelyföldön mire bizassék az akció vezetése. Mindenesetre a leghelyesebb megoldás az lenne, ha arra termelt kereskedő venné kezébe az ügyet, ki a forgó tőkét maga is elő tudná teremteni s meglegednének valamelyes támogatással. Ha ez nem sikerül, akkor egy évig kísérletképpen maga az iparfejlesztő bizottság és a kereskedelmi és iparkamara közvetítené a forgalmat, hogy elegendő gyakorlati tapasztalatot szerezzen az akció méretének és jövőjének megítélésére s azután döntene, hogy magán vállalkozásba bocsátja az ügyet, vagy részvénytársaságot (A hitelszövetkezetekkel is meg-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGÁJA.

Deák Ferenc levele az erdélyi nőkhöz.

— Közli: Fülei Sz. Lajos. —

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.

Ezelőtt husz évvel egy alsófehérmegyei gazdatiszt nekem iratot adott át: Ime, Deák Ferenc levele! Ismerve Deák kézírását, könnyen átláttam, hogy a levél nem eredeti, hanem csak másolat.

A tartalom azonban Deákra vallott; megköszöni az erdélyi nők szép ajándékát. Az itt emlegetett ajándékra rá is akadtam a nemzeti múzeum Deák-szobájában. A nyolcvanas évek elején volt s úgy emlékszem, hogy ez az emlék valami nemes fémből készült asztaldisz. Állítólag szent István nejét ábrázolja, ki mint gyermeket védő Pannónia, kezében pallossal 1848-ra mutat. Következő felirat van rajta: „Deák Ferencnek. Az erdélyi nők, emlékü l.” Alexi Károly készítette Pesten. Ezt az emléket Pest, 1863. január 14-ről kelt levélben az erdélyi nők megbízásából, ifj. báró Kemény Istvánné nevében is, báró Szentkereszty Károlina ajánlotta fel Deáknak.

Deák Ferenc következő levéllel köszöni meg a „nagybecsü emléket”.

Különösen tisztelt Méltóságos Bárónok!

A polgári kötelesség egyszerű teljesítése nem adhat igényt megkülönböztetésre vagy köszönetre; rendkívül meglepő vala tehát reám nézve azon nagybecsü emlék, melylyel engem az erdélyi nők kegyessége megtisztelt.

Mélyen érzem e megtiszteltetésnek nagy becsét — de érzem egyszersmind: hogy honunk javára irányzott öszinte törekvésem, melytől a kedvező eredményt a sors megtagadta, ily kitüntetésre nem volt méltó. Megnyugvást csak azon hitben lelek, hogy e kitüntetés által Erdélynek hölgyei buzgó részvétüket akarták kijelenteni, az önként ügy iránt, melyért sok másokkal együtt én is küzdöttem.

A női kebel gazdag tárháza a kegyeletnek, abban minden nemes érzelem tisztább és magasztosabb; s midőn a legszentebb érdekek védelmében lankadni kezd már a férfiak ereje; midőn az elszánt akaratot is megrendíték a viszontagságok, akkor a nők lelkesedése ad ösztönt a kitartásra s ezáltal új erőt a küzdelemre.

Ha felzaklatot indulatok, nehéz szenvedések vagy az önzésnek hideg számításai valaha képesek lehetnének elfojtani honfiaink kebelében a honszeretet lángoló érzelmét: föntartaná azt a nők lelkesedése tisztán, önzéstelenül, felelem és csüggedés nélkül ápolnák ők szívök mélyében e szent érzelmet, feleleszteni azt ismét az egész nemzetben s ezáltal újra életet adnának a hazának.

Erdélynek hölgyeit e megasztos érzelmek-

ben senki meg nem előzi. Hiven ápolták ők nemzeti nyelvünket azon korban is, midőn az itt nálunk sok fényes palotában már csak vendégek tekintetű. A családi élet csendes körében zaj nélkül, de éppen oly buzgósággal működnek a hon javán, mint a minő lelkesedéssel készek midőn kell tenni, tünni és áldozni a hazáért.

Büszke vagyok tehát azon nagybecsü emlékre, melylyel engem az erdélyi nők megajándékoztak s hálás érzéssel ismerem el, hogy érdemeim hiányát kegyességök pótolta.

Legyenek Méltóságok e hálámnak tolmácsai azon mélyen tisztelt nők előtt, kik engem e kitüntetésben részesítettek s fogadják öszinte köszönetemet azon kegyességükért, melyek e megtiszteltetésnek eszközésében részt vettek s azon soraikért, melyek mellett nekem a becses emlék általadatott.

Mély tisztelettel

Méltóságoknak

alázatos szolgálja

Deák Ferencz.

Pest, január 19-én 1863.

Deák legtöbb levele közölve van. Ez a levele se maradjon homályban. Deák Ferenc volt olyan ember, hogy egy kisleveleiben is szentrelikviát tiszteljen hálás nemzete.

lehetne oldani a kérdést. Szerk.) alakít a tovább fejlesztésre.

7. A Székelyföldön készült piacképes háziipari cikkek Marosvásárhelyt a Székelyföldi Iparmúzeumban állandó mintagyűjtemény helyező el. Ezek mellett a más vidékekről megszerzett közkelendőségnek örvendő s a székely háziiparosok által utánozható minták is kiállítandók.

8. A székely háziipar továbbfejlesztésére tanfolyamok rendeztesenek, nevezetesen:

a) a székely miniszteri kirendeltség felkérendő, hogy a szalmakalap elsajátítására és tökéletesítésére ez évben Marosvásárhelyt megkezdett akció folytatását kiegészítse s a községekben is a tél folyamán hasonló tanfolyamokat rendeztesen; képeztesse a Székelyföldnek külön munkatanítónót s az arra érdemes háziiparosoknak szalmakalap varrógépek adományozását, vagy azoknak kedvezőbb áron beszerzését kiegészítse;

b) fölkérendő ugyancsak a miniszteri kirendeltség kosárfonó tanfolyamok rendeztetésére és a kosárfűz telepek létesítésére;

c) fölkérendő a kereskedelemügyi miniszter, hogy Magyaró és Disznajó községekbe a varrottas munkák tökéletesítésére és piacképes előállítására huzamosabb időre szakértő munkatanítónót küldjön;

d) fölkérendő ugyancsak a kereskedelemügyi miniszter, hogy Somosd községben kertészeti székelyi készítésével foglalkozó háziiparosok közül néhánynak jobb munkaeszközöket adományozzon.

9. A mezőgazdasági gyékény-fonó háziiparosok támogatására Mezőfele központtal szövetkezet létesítendő.

Ezek a kérdések képezik most tárgyalás alapját s jelzik egyelőre a megindítandó akció gyakorlati jelentőségét.

Mindenesetre forduló ponthoz értünk. Végre annyi töprengés és vajadás után világosabb mezőkre jutottunk, látjuk a kibontakozás biztató jeleit. Feljúl ismét a remény, hogy lesz itt végre igazi élet: cselekvés és annak nyomában maradandó eredmény.

Az érdem ezért Sándor János, székely kormánybiztos illeti, nélküle még sokáig jámbor óhajítás s panaszkodásnak unalmas tárgyára maradt volna ez a kérdés is, amit eddig immel-ámmal s bántó kicsinyléssel néztek felülről.

Sándor János felismerte, hogy a székely nyomoruságnak egyik oka a székely háziipar megfojtása volt. Ezt most szabaddá igyekszik tenni, mozgásra képesíti. Hogy kiszállva az ismeretlenségből, megjelenjen a versenypiacon, finomodjék és erősödjék.

A székely pénzt lát utána, ha azt a sok mindenféle munkát amit ő megtud csinálni, mind megveszik tőle, jó pénzforrása nyílik.

És ez kell a székelynek s nem beszéd.

A hét története.

(A válság. — Negyedik katolikus nagygyűlés. — A debreceni ifjak zarándoklata. — Királyunk londoni látogatása. — Az olasz királyi pár Párisban. — Olasz miniszter-válság. — Norvég miniszter-válság. — Rampolla utódja. — A Vatikán olasz politikája. — Előleptetési hintajáték. — A leánykereskedés ellen. — Péter király és a skuptsina. — Állami pálinka. — Az aix les bainsi gyilkos. — Zenei csuda. — A hét bűnösei. — Hideg van.)

A válság mindennap fordul egyet, de egyre tart. A király nap-nap után fogadja tanácsosait, hol magyar, hol osztrák részről, de a bonyolult helyzet megoldása csak késik. A helyzet még ma is csak az, hogy nem tudni, mi lesz; teljes, tökéletes homály borítja politikánk jövőjét. Mintha már korona és nemzet egyaránt beleszokott volna

e fejtelten, áldatlan helyzetbe. Ugylátszik a kilences bizottság munkája már is kárba veszett, mert a király Lukács Lászlót — e programmal — határozottan visszautasította. Politikai körökben azt hiszik, hogy a király a memorandum egyes pontjára nézve még a katonai tényezővel folytat majd tanácskozásokat.

A magyar keresztény vezérférfiak most tartják negyedik országos nagygyűlést, amelyet kedden ünnepies Veni-Sancte vezetett be. Majd valamennyien a Vigadó nagytermébe vonultak át, hogy a több napon át tartó tanácskozásban megoldják azt a sok kérdést, amelyben a nagyülésnek határoznia, döntenie kell. Nem a politika hívta őket egybe, nem is akarnak a politizálással foglalkozni, időt fecsérelni, hanem szorosabbá akarják tenni azt a kapesot, ami a magyar katolikusokat egybefűzi, összetartja. Vármegyénkből Korond község igen tekintélyes számu küldöttséggel volt képviselve a nagyülésen. Hadnagy Mihály derék plebánosukkal élén: Ambrus Márton, Balázs Mihály, ifj. Fábrián József, Fábrián Zsigmond, Imre Márton, Katona János és id. Tófalvi István; városunkból pedig Gáspár Balázs főgimnáziumi tanár feleségével és anyósával vettek részt.

A budapesti egyetemi ifjak után a debreceni főiskolai ifjuság zarándokolt el a szegedi Kosuth-szoborhoz és mindenütt igen lelkes fogadtatásban volt részük.

Királyunk siet — ígéretéhez képest — visszaadni a koronás fők látogatásait. A külügyminiszterium már elküldte a hivatalos értesítést, mely szerint Ferenc József király a tavasszal Londonba utazik.

Az olasz királyi pár látogatása még mindig tart. A francia nép rajongó lelkesedéssel veszi körül koronás vendégét és gondoskodik róla, hogy mind kedvesebbé tegyék azt a rövid időt, amelyet még Párisban töltenek.

Azonban alig ér Viktor Emánuel király Rómába, máris nehéz feladattal kell megküzdenie. A miniszterelnökök ugyanis nemcsak nálunk váltakozhatnak, része lehet abból — bárha nem olyan gyakran, mint nekünk — az olasz nemzetnek is. Zanardelli, mint értesülünk, megrongált egészségére való tekintettel, már beadta lemondását, amit a király elfogadott.

Miniszterválság fenyegeti Norvégiát is. A Plehr miniszterium is benyújtotta a legutóbbi államtanácsban lemondását, s Oszkár király — mint értesülünk — Hagerny tanárral folytat értekezleteket.

Rampolla utódja is megszületett nagyvőgre, Merry del Val személyében. Az új pápai államtitkár kiváló tulajdonokkal van felruházva, s a legközelebbi konzisztoriumban hibornokká nevezik ki.

A Vatikán mind jobban és jobban közeledik a Quirinálhoz. Immár mindkét részről kezdenek letenni az ellenséges politikáról, s a pápa tárgyalásokba akar bocsájtkozni az olasz kormányval egy „modus vivendi“ megteremtése végett.

A német fővárosban vasárnap leplezték le Frigyes császár és nejeének emléksobrát. Az ünnepélyt Vilmos császár természetesen nem szalaszthatta el anélkül, hogy szónokoljon. A német lapok a szoborleplezés alkalmából érdekes adománnyal fel Frigyes császár életéből. Frigyes ugyanis még mint trónörökös egy katonai uszodában fürdött, ahol éppen akkor egy gránátos csapat is élvezte a Spree folyó hullámainak üdítő hatását. Frigyes jókedvében felszóllított egy Schippereit nevű gránátost, hogy az uszodában levő hintául szolgáló fadeszka egyik végére üljön, míg ő — a trónörökös — a másik végén foglal helyet. Aztán lássák, ki tudja a vízbe buktatni a másikat. A gránátos közlegény nagy zavarba jött és nem mert a veszélyes játékba fogni. A trónörökös felszóllította a jelenlevő hadnagyot, hogy parancsolja meg Schippereitnek a próbát. A nagy respektus azonban visszatartotta a legényt s nem használt egy tallér jutalomdíjnak ígérete sem. A trónörökös erre felkiáltott.

— Schippereit, ha vízbe tudsz buktatni, örvezető leszel!

Ez hatott. S egy perc múlva a trónörökös már ihatta a Spree nem éppen jóízű vizét. Mire ismét felszínre jött, a nekibátorodott új örvezető megkérdezte a trónörököst, nem-e akarja a próbát megismételni, mire Frigyes visszavágott.

— Köszönöm, nem kérek belőle. Hiszen egy óra alatt tábornagynagig kellene előleptetnem . . .

Berlin egyébiránt e hónap 27-én és 28-án nagyfontosságú kongresszus színhelye lesz. Ez a kongresszus azzal a kérdéssel fog foglalkozni, mi-

ként lehetne a már türethetlenné vált leányvásárnak gátot vetni. Nem-e volna időszerű, hogy mi magyarok is behatóbban foglalkozzunk e kérdéssel?

Az első összeütközés Péter király és a szerb skuptsina között már megtörtént. Okot reá az államtanácsosok hibája adott, amely csupa radikális jelöltet tartalmaz.

Az orosz állam azon ürügy alatt, hogy az alkoholizmust megakarja fékezni, új törvény alapján maga fogja gyártani és elárúsítani a pálinkát. Az alkoholizmust ugyan ezzel korlátozni nem lehet, nem is fogja, ellenben a befolyó jövedelemmel, melyet szeszgyártó és elárúsító polgáraitól megvon, megfogja tömni az államkasszát. Nem hisszük, hogy az orosz intézkedés az alkoholel- lenes mozgalmak szellemének megfelelően.

Az aix les bamsi gyilkos még most sincs a rendőrség karma között. Fivére ugyanis azt állítja, hogy öngyilkossági szándékkal vált el tőle; de hogy tervet csakugyan elkövette volna, arra nézve senkisésem tud felvilágosítást szolgáltatni.

A zenevilágnak ismét van egy csudája, a pöttömnyi magyar fiú, Vécsey Ferenc személyében. Legutóbb Berlinben hangversenyezett, s a tíz éves gyermek valóban bámulatba ejtette szigorú kritikussait. A jelen volt Joachim annyira megvolt hatva mesteri játékától, hogy a nyilvánosság előtt többször megesókolta, s megígérte, hogy a német császárnak is bemutatja virtuóz játékát.

Ismét az elegáns Robelli vívómesterről szól a fáma. Alig rázta le magáról a börtön porát, máris nagymérvű csalásokra adta fejét, s persze — utban van Amerika felé! Az egész esetben csak a vívómester családja érdemel szánalmat, akít a legnagyobb nyomorban hagyott Budapesten a javíthatatlan ember.

Egy másik bűnös eset utolsó aktusáról adunk számot e helyen. Országszerte kinos feltűnést keltett tavaly az a hír, hogy a körmenyi leányiskola egyik fiatal tanára erkölcsstelen merényleteket folytatott tanítványai ellen. A vizsgálat igazat adott a vádnak, s a fajtalan tanárt elérte a megérdemelt büntetés, a Kuria ugyanis egy évi börtönnel sújtotta.

A hét meghozta már a — nem várt — telet is. A feltűnően meleg napokat metsző hidegség váltotta fel, s az emberek dermedetten huzák össze magukat, s kettőzött léptekkel sietnek — a már-már fűtött szobák falai közé. A téli gulyák is kezdenek már előkerülni ugy a szekrényekből, mint — a zálogházakból! . . .

Tan- és nevelésügy.

Iskola felavatás — tanítógyűlés.

(R.) A mai küzdelmes nehéz időkben, mikor a válságos politikai helyzet annyira urrá lett a lelkeken s a bizonytalan jövő iránti aggodalmak megszibbasztották, elbenitották munkásságukban az egyedeket úgy, mint a nagy társadalom egyes osztályait, jól esik beszámolnunk magyar nemzeti közéletünk alapvető munkásainak — a nép tanítóinak — a biztos siker reményében lelkes kitartással előre törő csendes, zajtalan munkásságáról.

Jól esik — mondom — mert e hivalkodástól ment s céljaival tisztában levő munkásságban látom én biztos megoldását a jelen idők nagy kérdéseinek. Avagy ki merné kétségbe vonni, hogy egy erős fundamentumra rakott épület nem inog meg egyhamar?! Ki lenne az a merész jós, aki — ha ezt az alapot meg nem bolygatják — közös épületünk a magyar haza, összeomlását merné jövendőlni? . . .

A k ö r i s p a t a k i derék tantestületnek, mely küzdve előléptetlennel, szegénységgel, diadalt véve a demoralizáción, nagy lelkesedésével iskolát teremtett községe részére?

Közel hét éve, hogy hajléktalanul áll Kőrispatakon a népoktatásügy. Régi, rozoga iskolája volt eddig, mely most három éve összeomlott, pár perccel azután, hogy a tanító és tanítványok távoztak belőle. Akkor elparentáltak szépen s hálát adva a Gondviselésnek, hogy az ártatlan kisderek közül csak egy is oda nem veszett, szidtuk a bűnös közönyt, mely ennyire engedte fajulni a dolgokat. Közben felvetettük a kérdést, hogyha emberélet is esett volna áldozatul: k i n e k i s t e r h e l t e v o l n a l e l k é t ?

Nem mozdult senki. De mégis megmozdultak azok, akiknek fájt, akiknek az iskola hiánya égette lelküket: a t a n i t ó k. S az eredmény nagyszerű! Ma már ott áll az új iskola a maga modern kényelmével díszül a községnek, dicső-

ségére a nép vezetőinek. Hogy miből épült, hogyan épült, azt, akik ott voltak felavatási ünnepélyén, meghallgathatták.

Megdöbbenő érdekességgel mondotta el mind ezeket Demeter Mihály igazgató, felolvasva az ünnepély folyamán az iskola építésének történetét.

Hozott áldozatot kétségtelenül a nép is, de — amint az ünnepélyen avatott helyről is elhangzott — az érdem háromnegyed részben Demeter igazgatóé. Ezt az alkalmat ragadta meg a székelykereszturi tanítói kör vezetősége, mikor október 14-re őszi gyűlését Kőröspatakra hívta össze. Dacára a kedvezőtlen időjárásnak, meglehetősen számban jelentek meg a kör tanítói.

Az ünnepély helye az ujonnan épült iskolában volt, melyet megelőzőtt az ev. ref. egyházban tartott istentisztelet. Itt Paál Balázs ref. lelkész mondott lélekemelő imát. Isten segédelmét kérte egyesületünk jelenlévő munkásaira, áldását a Gondviselésnek magyar Hazánk egész tanügyére. Templomból az iskolába vonult az egész gyülekezet, hol kezdetét vette a tulajdonképeni gyűlés. A „Hymnus” hangjai után Gálffy Kálmán a székelykereszturi járás közszerzetben álló, agilis főszolgabírája, mint az ünnepély védnöke emelkedett szólásra.

Szent helyre lépett — úgymond — a kicsinyek templomába. Legyen ez a hajlék igazi templom, hol annak papjai, — a tanítók az igaz vallásosságot, a nemes erkölcsöket, a hazaszeretetet prédikálják. Lelke mélyéből üdvözli e diszes épület megalkotóit, mert tudja mekkora áldozatokkal tudott csak létesülni. Isten áldását kérve az új iskolára, annak jövőjének munkásságára, az ünnepélyt megnyitja.

Ezután Csiba Kálmán az etédi reformátusok nagytudományú papja lépett az előadói emelvényre. Ünnepi beszéde amilyen magas színvonalon áll, épen olyan gyönyörű szép volt külső formában. Beszédének rövid vázlata a következő: „Az ember midőn kutatja a világ végcélját, kutatásában két irányt követ. Egyik az ideából indul ki s a dolgok végcéljának, űs-okának az idealizmust tekinti; módszere a deductio. Másiknél a dolgok végcélja a realizmus; módszere az inductio. Ugy tünik fel, hogy e két irányzat egymással kibékítetlen. S bár egymással örökös harcban él s bár lépten nyomon halljuk: „küzdelem a lét”, mégis e harc nem egymás ellen irányul. Minden rész csak önmagáért küzd. E létért való küzdelmet az egyed szemléleti legjobban, kibékítetlen e két irányzat egyesülve van. Oda törekszik az öntudatos ember, hogy e küzdelemben a részeket összehozza. A történelem folyamán változtak a küzdelem eszközei. Más eszközökkel küzdünk ma, mint régen. A multban a nyers erő, ököljog, ma már ezek helyébe a lelki erő lépett. Az egyedeket céljukhoz juttatni vannak hivatva az iskolák. Az iskolák célja: az egyedben rejlő ösörö kifejlesztése. Ha kifejleszti benne az idealizmust, realizmust, ha az egyén tud deducálni, inducálni — célját érte az iskola. Hogy az iskola hivatása magaslatán álljon, ez különösen nálunk igen fontos. Magyarország 18 millió lakosa a népiskolákból meríti tudását s amilyen felfogással, érülettel kerül ki onnan, olyanná válik későbbi életében. De az iskola magasztos hivatását csak úgy töltheti be, ha segítségével siet a család is. Nagy tudással és sok gyakorlati bölcseséggel beszél a család és iskola összhangzó munkásságáról. S végül kívánja, hogy sziget legyen ez iskola — minden iskola — melyen törjek meg minden hullámvérés. Akkor hazánk állni fog: „míg a világ világ lesz, míg a virág virág lesz, s míg az égen egy ragyogó csillag lesz!” E tapsviharral fogadott beszéd után egy iskolásnövendék (Kapusi Dénes) szavalta el József János firtosváraljai tanító alkalmi költeményét: Jöjjetek az iskolába! József Jánost már régen ügyes poétának ismertük, de e költemény felülmúlta mindnyájunk várakozását. Alkalmi és hatásos volt minden ízében s hogy mások is gyönyörködhesseken benne e lapok hasábjain közre is adjuk a Szerk. Ur szíves jóvoltából. (Közelebből szívesen közöljük kiváló munkatársunk igen szép költeményét. Szerk.)

Demeter Mihály igazgató olvasta fel ezután az iskola történetét. Hiteles adatok alapján mutatta be a kőröspataki iskola ügyét a reformáció idejétől napjainkig. E szerint 1800-ig a papok vezették az iskolai oktatást, de hogy különböző vallásos elfoglaltságaik miatt a növendékek előmenetelükben hiányt szenvedjenek, szervezték az első iskola-mesteri állást. (Ludi magister.) Ilyenkül vannak feljegyezve: Csizsér István uram, Kuti János uram 1800—1810-ig, Benkő István 1810—

1813-ig, Szentgyörgyi János 1813—1848-ig, Orbán Ferenc 1849—1895-ig. Ekkor az iskola községivé lett átalakítva, mikor megválasztotta jelenleg is ott működő két derék tanítója: Demeter Mihály és Dombi Géza. Végül az új iskola építésének történetét mondta el. 1901. május havában fogtak hozzá az építéséhez. Az építés árlejtés útján 2700 koronáért adatott ki a vállalkozónak, úgy, hogy a község ad eszerpfelelet, kőanyagot, ígás és tenyeres napszámot.

Kapusi Róza iskolás növendék elszavaltta Minke Béla: „A haza bölcsé” c. versét, mely után Kacsóh Sándor körjegyző az előjáróság nevében átadta az iskolát az iskolai hatóságnak. A tanítók kara elénekelt a „Szózatot” s ezzel az iskola felavatási ünnepélye véget ért.

Ünnepély után a székelykereszturi tanítói fiók-kör gyűlése tartott meg. Szász Ferenc elnök megnyitójában Deák Ferenc kultuszának és az aradi tizenhárom emlékének áldozván, rámutat e téren is a tanítóság tennivalóira.

Majd felolvastattott a központi választmány átirata, mely fontos azért, mert programot ad a járáskör munkásságának. Ugyancsak ez átirat közli a választmány által jelen évre kitűzött pályatételt: „A jelenlegi irva-olvasási módszerek ismertetése és birálati méltatása.”

Pályadíj abszolút munkánál 50 korona, relatív munkánál 1-ső díj 30 korona, 2-ik díj 20 korona. Határidő: 1904. április 15.

Szász Ferenc ismertette a IV. oszt. földrajzi anyagának szervezetét. Hosszabb vita indult meg e pontnál a földrajz-tanításról, mely mindvégig tanulságos maradt s mely végeredményében azon konkluzióval ért véget, hogy amint Rómába sem egy ut vezet csupán, úgy a cél elérésénél is különbözők az eljárási módok. Erre tanít a tapasztalat. És ez így van jól. Az u. n. t á r g y i m ó d s z e r, melyet könyvből tanulunk meg, kell, hogy változzék a tanító egyénisége, a gyermekek értelmi fejlettsége s talán a helyi viszonyok szerint. Így jön létre az a l a n y i m ó d s z e r. Ahány tanító, annyi módszer. Amilyen a tanító, olyan az iskola.

A gyűlés tárgysorozatába fel volt véve az „Eötvös-alap” új alapszabálytervezetének ismertetése, de mivel az idő már nagyon előrehaladtott s ennek tárgyalása hosszabb időt igényelt volna, gyűlés egy bizottság kiküldését javasolta, mely a kör nevében megadná a tervezetről véleményét. Így aztán rábizott a székelykereszturi tantestületre Botos Imre és Péter János bevonásával. Ezzel egyidejűleg megalakított az „Eötvös-alap” helyi gyűjtő-bizottsága is. Tagjai lettek: Botos Imre, Péter János és Szász Béla.

Néhány jelentéktelen indítvány után a gyűlés véget ért. A jövő gyűlés (májusban) Bözdön lesz.

Este az új iskola berendezési költségeinek fedezésére sikerült táncmulatság volt, melyet élvezetes műsor előzött meg. Akik ott voltak egy kellemes nap emlékeivel gazdagodtak.

A mulatságon felülfizettek: Gálffy Kálmán, járási főszolgabíró, védnök 3 K, Pálffy Albert (Havadtó), Páll Andor (Kolozsvar), Páll Károly (Marosvásárhely) 2—2 K, Páll Balázs (Kőröspatak), Ujvárosy Domokos (Gyalakuta), Gombos Rozsika (Sz.-Keresztur), Szász Ferenc (A.-Siménfalva), Szőcs Mózes, Kacsóh Sándor (Bözöd), Dombi Géza (Kőröspatak), Fábian János postatiszt (Kolozsvar) 1—1 K, Pap József (Kőröspatak) 70 f, Fülöp Árpád (Küsmöd) 40 f, József János (F.-Váralja), Lőrinczi Dénes (Csókfalva) 50—50 f, Szalontai Béla (Bözöd) 50 f, Rozsondai István (Étéd), F. Fazakas Dénes (B.-Ujfalva) 20—20 f., Birtalan Sándor és Kereső Domokos (Kőröspatak) 10—10 f.

Meghívás. A „Marostordamegyei Általános Tanítótestület” alakulásának 25 éves fordulójára alkalmából 1903. évi november hó 4-én Marosvásárhelyen, a vármegyeház dísztermében ünnepi közgyűlést tart, melyre a tantestületi tagokat és a tanügy iránt érdeklődőket tisztelettel meghívja a választmány nevében Marosvásárhelyt, 1903. október hó 12-én Máthé József, elnök. Gönczi János, főjegyző. Tárgysorozat: Délelőtt. (Az ünnepi közgyűlés kezdete fél 10 órakor.) 1. Hymnus, éneklí a marosvásárhelyi ev. ref. polgári leányiskola ének-kara. 2. Elnöki megnyitó, tartja Lénárt József tiszteletbeli elnök. 3. Oda, írta Nagy Lajos m.-régényi tanító, szavalja egy tantestületi tag. 4. Ünnepi beszéd, tartja Máthé József a tantestület i. elnöke. 5. Megyei tanítói internátus alapítására előterjesztést tesz Hartly János tantestületi pénztárnok. 6. Elnöki zárzó. 7. Szózat, éneklí a marosvásárhelyi községi polgári fiúiskola ének-kara. — Déli 1 órakor társas-ebéd László György vendég-

lőjében. Egy teríték ára 3 korona. — Akik ezen résztvenni óhajtanak, a közgyűlés napján reggel 8 óráig jelentkezzenek Márkus János tantestületi aljegyzőnél. A központi választmány lehetőleg gondoskodik az elszállásolásról. Eziránt november hó 2-ig az elnökségnek lehet jelentkezni. — Délután. (Elszámoló közgyűlés kezdete 5 órakor.) 1. Elnöki előterjesztések. 2. Főjegyzői jelentés a tantest. évi működéséről, Gönczi János főjegyző által. 3. Pénztárnok és pénztárvizsgáló bizottság jelentése a könyvtár állapotáról. 4. Indítványok. Közgyűlés után este nyolc órakor, a megyei tanítói internátus alap javára „Jubileumi hangverseny” lesz a tagok egyangu óhajására. Kéretnek a t. tagok, hogy azon teljes számban megjelenni szíveskedjenek.

Új vármegyei térképek. A Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) udv. könyvkereskedés kiadásában érdekes új megyei térképek sorozata jelenik meg. A térképek jelentős újítása az s e szempontból egyedül állanak, hogy a vármegye pontos és részletes térképét, melyen a járások külön színnel vannak feltüntetve, a megye főbb városainak színes képe s a gazdasági és ipari életnek jellemző termékei veszik körül. Ez az ábrázolás rendkívül tájékoztató és tanulságos szemléltetése az egyes vármegyéknek. Udvarhelyvármegye térképe körül: Székelyudvarhely város látképe, gyümölcs, turó, kender, méhészet, szarvasmarha, juh, ló, bival és sertésenyésztés, daróc, agyagedény, só és kőszénbányászat, kukorica, zab, buza. Legutóbb a következő térképek jelentek meg ilyen kiadásban: Győrvármegye 40 f, Szatmárvármegye 60 f, Udvarhelyvármegye 40 f, Szolnokdobokavármegye 40 f, Temesvármegye 60 f, Szepesvármegye 30 f, Hajdúvármegye 40 f, Esztergomvármegye 40 f, Torontárvármegye 60 f, Ungvármegye 40 f, Ugocsavármegye 40 fillér. Minden vármegye térképe is megrendelhető a kiadócégnél s kapható a könyvkereskedésekben.

Szinészet.

Polgár Béla erdélyrészi első színkörületbeli társulata nap-nap után jobban kiérdemli közönségünk pártolását, mely azonban — sajnos — nem áll legkevésbé sem arányban az igen jól szervezett társulat működésével. Többször reámutattunk azon anomáliára, amely évről-évre szokásba van közönségünkkel. Most ismét konstatálhatjuk, hogy habár az igazgatóság minden oldalra messzemenő kedvezményeket nyújt, folyton csak egy közönség látogatja a színházat, holott városunk intelligenciája jóval nagyobb a hozzá hasonló lélekszámmal bíró városokénál. Pedig a magyar színészet pártolása, a színházbajlás nemcsak élvezet, de egyszersmint hazafias kötelessége is minden ahhoz értő honfiu-és honleányunk. Igaz, sok bajjal kell megküzdeni a mindennapi életben s az elemi cikkek árai is tulmagasra emelkedtek, de az ilyesmiket más tekintetben sokszor figyelmen kívül szoktuk hagyni. S a végén is szívünket mívelni ép oly szükséges, mint testünket táplálni. Vajha igaz-szólásunk nem lenne eredmény nélkül való! . . .

S z e r d á n Bisson mulattató vigjátéka: „A hálókocsi ellenőre” került színre kevés-számu közönség előtt igen jó előadásban. A szereplők mindenike derekasan kivette részét a diszkrét és élvezetet nyújtó játékból.

C s ü t ö r t ö k ö n (okt. 22.) „Katalin” került színre. Fehér Jenő és Béli Izor kedves zenéjü operettjét mindig élvezettel, mindig szívesen fogadjuk, mert magyar szerzők munkája s van benne poézis. Nem olyan muló értékű darab, mely csak bizonyos időig csiklandozza fülünket és kápráztatja szemünket, hanem olyan, mely nagyon sokáig kedvelt zeneművünk lesz. A szereplők általában igen precizen oldották meg feladatukat, ami meglehetősen munkát ad. P. Szepessy Szidi (Katalin) szépen és szívből énekel, azonkívül drámai erővel játszott. Méltó partnere volt Pálffy Nina (Germain), aki a nehéz énekszámokat is egész könnyűséggel énekelte végig. A többi női és férfi szereplők is egyaránt jó alakításokat produkáltak.

P é n t e k e n (okt. 23-án) ifjúsági előadás-képen, félhelyárral „Ocskai brigádéros”-t adta a társulat. Herceg Ferenc nagy sikereket ért darabját már többször volt alkalma látnia az udvarhelyi közönségnek, de ez az előadás mégis igen nagy élvezetet nyújtott. Épen azért, mivel már más társulat is színre hozta itt, nem bocsátkozunk részletekbe, hanem csak általánosságban emlékezünk meg dicséretül az összes szereplőkről. Szabó Ferencet (Ocskai) különösen ki kell emelnünk, erőteljes, szép játékért.

Különfélék.

— **Kinevezés.** A nagyvárad kir. törvényszék elnöke Varga Jenő felsőboldogasszonyfalvi körjegyzőségi irnokot telekkönyvi betétszerkesztő díjnoknak nevezte ki a tenkei kir. járásbírósg telekkönyvi osztályához.

— **Eljegyzések.** Dr Paál Árpád Kecskemét városi fogalmazó, vármegyénk árvaszéki ülnöke, eljegyezte Szantár Franciskát, Bordeaux Géza kecskeméti zenetanár sógornőjét Kecskeméten.

— Varró Elek helybeli magyar királyi állami végrehajtó eljegyezte Baczó Vilmit városunkban.

— **Szerkesztő-változás.** Udvarhelyvármegye Hivatalos Lapjának szerkesztését az e hó 29-én megjelenő számtól kezdve dr D a m o k o s Andor, vármegyénk alispánja fogja teljesíteni.

— **Színházi műsor.** Vasárnap: délután Tündérlak magyarhonban, este Bob herceg, (2 szor). Hétfőn: Bajusz, operette. (Zóna-előadás). Kedden: A föld, színmű, újdonság. Szerdán: Casanova, operette. Csütörtökön: Ejjeli menhely, (újdonság) jelenetek a mélységből.

— **Kisdedóvodák felállítására vármegyénkben.** Parajdi tudósítónk tollából a „Székely-Udvarhely” mult számában igen érdekes tanügyi adatokat közöltünk s annak záradékul az óvodások számának feltüntetésével a tanügyi hatóság figyelmét is felhívtuk egy kisdedóvoda letesítésére. Illetékes helyről most igen kellemes és örvendetes hírről értesítenek, amennyiben Sziklay P. Gyula, vármegyénk kir. tanfelügyelője még e hó 18-án, tehát már felszólalásunk előtt kelt 2552-903. körrendeletében igen meleg hangú fölhívást intézett az egyes nagyobb községek előjáróságaihoz, melyben tudatja, hogy az állami népoktatás nemzeti és népmívelődési hatásának fokozása céljából a vallás- és közoktatásügyi miniszter a törvényhozás által rendelkezésére bocsátandó fedezet keretében fokozatosan, lehetőleg minden népesebb állami elemi iskolánál szerves kapcsolatban — állami kisdedóvóintézetet ohajt állítani. Egyszersmint ezen valóban fontos és a jövő nemzedékre messze kiható ügyet az illető községek képviselőtestületeinek s előjáróságainak meleg pártfogásába, hathatós támogatásába ajánlotta Záros határidőt tűzött ki e hó 31-re, a meddig határozataikat hozzá betérjeszszék. Reá mutat, hogy az állam minő hozzájárulásokat kíván, t. i. a község kötelezi magát, hogy az óvodát állandóan elhelyezi, a dologi szükségleteket (fűtés, tisztogatás) fizeti, az óvónői állás után az orsz. tanítói nyugdíjba a 24 K-ás járulékot fizeti s az óvodaépület jókarban tartását s annak tűzkár elleni biztosítását elvállalja. Ez pedig a módosabb, tehetősebb községeket illeti, mert ha az egyes községek nagyobb anyagi áldozat meghozatalára nem képesek (aminthogy vármegyénkben alig is található ilyen), akkor a miniszter a 3%-os kisdedóvodai adót és a menyinyben óvónői lakás is építtetnek, 200 K óvónői lakber egyenértékűt hajlandó az építkezésre felveendő külön förlésztéses tartozásra a község javára visszaengedni s annak biztosítani. Most tehát nem a tanügyi hatóságtól függ, hogy vármegyénk minden jelentősebb községében állami kisdedóvoda legyen, hanem a községek józan gondolkodású vezetőitől. Nem tudjuk tehát eléggé ajánlani a kiválóan fontos ügy lehető sürgős elintézését s kíváncsian várjuk, hogy melyik községből érkezik be az állami óvoda felállítására vonatkozó képviselőtestületi üdvös határozat gyorsabban. Ugy tudjuk, hogy Parajd nagyközséghez is elment az itt ismertetett fölhívás s épen azért onnan okvetlenül elvárjuk a közszükséget képező határozatot!

— **Állandó, kedvező állást és biztos jövőt szerezhet bárki Vaszkó-Gilányi „Vezérkönyv”-e által,** a mely az általános miveltetéshez szükséges szakoknak rövid kivonata. Előkészít a polgári iskolák mind a négy osztályára. Csendőörök, pénzügyőrök, altisztek, iparosok, kiskereskedők stb. igen nagy hasznát veszik. De jó szolgálatot tesz a magasabb képzettségűeknek is, mert ismétlés gyanánt megtalálják benne mindennek az összefoglalását. A „Vezérkönyv” ára 8 korona és megszereshető lapunk kiadóhivatalában.

— **Emléket az agyagfalvi réten.** A székely emlék-alapjára, a hosszufalusi székely-társaság 8 K 66 fillért az 1798 sz. gyűjtőívén. Ezt hozzá adva a már begyűlt 5251 K 66 fillérhez, az alapösszege tesz 5260 K 32 fillért. Fogadja a nemes társaság hazafias adományáért a végre-

hajtó bizottság hálás köszönetét. Székelyudvarhely, 1903. okt. 14. Ferentzi János, végrehajtó bizottsági pénztárnok.

— **Az osztályorszájék véghuzása** alkalmával a 600.000 korona nyeresemény és díj az előnyösen ismert Beifeld József hankháza (Budapest, Károlykörut 1.) által nyole nyoleadban eladott 36037. sz. sorjegyre esett. Örvendetes, hogy mind a 8 sorsjegyet szegény munkások vásárolták, kik most egyszerre gazdag emberek lettek. I. osztályu sorsjegyek ezen szerencsés förlárusítónál már most kaphatók.

— **Nyilvános köszönet és nyugtázás.** A székelyudvarhelyi ev. ref. templom kijavítására özv. Doros Györgyné gyűjtőívén adakoztak: Dr Ráczkövy Sámuel, dr Pál Ernő 10—10 K, özv. Gyarmathy Sándorné 4 K, Hlatky Miklósné 2 K, özv. Dorosné 15 K. Összesen 41 K. Közvetlen a pénztári hivatalhoz befolyt: Molnár Károly 10 K, Vajda Ferenc 10 K, Szabó Ábel 2 K, Összesen 22 K. Az eddigi gyűjtés 1030 K. Hozzáadva e két összeget, kitesz az összes gyűjtés: 1903 K. Fogadják a nemesszivü adakozók a ref. egyház hálás köszönetét. Székelyudvarhely, 1903. okt. 24. Vajda Ferenc ref. pap. Kovács Dániel pénztáros.

— **Jolán esküvője.** Sudermann Hermann a nagynevü német író „Jolán esküvője” címü regénye most jelent meg a Gyulai Pál által szerkesztett Olcsó könyvtárban. Sudermann ezen műve eredetiben olyan óriási sikert aratott, hogy gyors egymásutánban 14 kiadást ért. A nagynevü német író megbízásából Hann Pepi lefordította e jeles művet színesen, tiszta magyarsággal, hiven visszaadva az eredetinek minden szépségét. Akik ismerik Sudermann nehéz stílusát, csak azok tudják méltányolni igazán a fordítónó jeles munkáját, ki ez újabb kötetével is méltó sikert fog aratni. A könyv kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában.

— **Rozstermelés homoktalajon.** Egy praktikus gazdtól vettük a következő sorokat: A mult év őszén a következő kisérletet hajtottam végre, annak a kiderítése céljából, hogy vajjon homokos birtokomon érdemes-e műtrágyákat használni vagy sem. Egyenlő nagyságu parcellákon zabos bükköny után rozstot vettem el. Az egyik tábla vetés előtt szuperfoszfátot, a másik kétszer annyi thomas-salakot kapott, a harmadik trágyázatlan maradt. A thomas-salakos tábla 250 kgmmal, a szuperfoszfátos 420 kg. rozssal 380 kg. szalmával adott nagyobb termést a trágyázatlan táblánál. Ebből azt következtetem, hogy a szuperfoszfát homoktalajon is kitünő termésköszököző műtrágya.

— **Köszönet.** Fábán János kolozsvári m. kir. posta- és táviratiszt, községünk derék szülőtte, iskoláknak Európa politikai és Magyarország vasúthálózatának fali térképét volt szives ajándékozni. Ezért iskolaszékünk megbízásából ezután is hálás köszönetemet fejezem ki azon ohajtással, hogy sok ilyen nemes szivü szülőttet adjon az Ég helységünknek. Kőröspatak, 1903. október 17. Demeter Mihály, igazgató-tanító.

— **A Székelyek kalendáriuma.** A Székely egyesületi képes naptár és évkönyv az 1904-ik évre endkívül gazdag és értékes tartalommal jelent meg Benedek Elek szerkesztésében. A lefolyt esztendő minden nevezetesebb eseményét megtaláljuk benne a képek egész tömegének kíséretében s e mellett az érdekes és hasznos olvasmányoknak valóságos tárháza e naptár. A Székely egyesület nagy áldozatokat hoz, hogy a székely nép kezébe csekély pénzért jó könyvet adjon: a tiz nyomtatott ivre terjedő könyvnek az árát mindössze 60 fillérben szabván meg. Az idei naptárban a szerkesztőn kívül elbeszélések és költeményeket írtak: J a k a b Ödön, J a n c s ó Benedek, G a g y h y Dénes, S z a b o l c s k a Mihály, T a r c s a f a l v y Albert, K i s s Menyhárt, G y a r m a t h y Zsigáné stb. Az év nevezetesebb eseményeiből felelőjük: XIII. Leó pápa halála, az új pápa, Mátyás király szobra, Zrinyi Ilona és II. Rákóczy Ferenc emlékezete, Tüntetések a katonai törvényjavaslat ellen, a szerb királyi család meggyilkolása, a marostordamegyei tanítótestület jubileuma stb. Közli továbbá a következő székely pártiak arcképét és életrajzát: Potsa József, Turóczy Adolf, Sándor János székely kormánybiztos s végül két székely gazda: id. Nagy Ferenc és Gagyhy Lajos arcképét. Nagy tanulsággal olvashatja a gazda közönség a Székely gazda és Székely gazdasszony címü fejezeteket, melyben a hasznos gazdasági tudnivalók vannak összegyűjtve. Végül nagy gondal-

szerkesztett Székely név- és címkönyv van, melyet különösen ajánlunk a székely nép figyelmébe. Valóban kívánatos, hogy a székely nép e régi jó barátja minden székely ember házában szívesen látott vendég legyen.

— **A gyümölcsfák trágyázását** vagy késő ősszel november hó folyamán vagy tavasszal március, junius hónapokban kell eszközölni. A július, október hóban megejtett trágyázás csak kárára van a fának, mert késő ősszel indul erőteljes hajtásnak, amely hajtások ha nem érnek be, télen könnyen elfagynak. Ujabbban az istálló trágyán kívül nagy és kitünő eredménnyel használják a fák trágyázására a chilisalétromot, szuperfoszfátot és kaintot; a chilisalétromból 50 gramot, a szuperfoszfátból 80 gramot s ugyanannyit kell a kaintból adni, 1/2—3/4 kg, mésszel egyetemben. A chilisalétromot vízben, a többi trágyalében feloldva kell a fa alá kiöntözni, amelynek koronája kerületében 10—14 lyukat furunk előzetesen. Legcélszerűbb a szuperfoszfát, kaint és meszet ősszel, a chilisalétromot pedig kora tavasszal kiöntözni.

— **A köszvény halála.** A számtalan szer között, mely csuz és köszvényes bántalmak ellen ajánlatik legjobbnak a felülmulhatatlannak bizonyult a törvényesen védett Halápi-féle „Restaurator”, mert már rövid használat után a fájdalmat nemesak enyhíti, hanem gyógyítja is, anélkül, hogy pénzbeli áldozatot igényelne, mert egy tubus ára csak 1 K 70 fillér. Határozottan megérdemli nevét, mert csodálatos rövid idő alatt a legsúlyosabb beteget teljesen restaurálja. Készítője Halápi Frigyes gyógyszerész az „Apostolhoz” Budapest József-körut 64. sz.

— **Antracén íróntenta** legjobb és állandóan friss minőségben gyári áron a „Székelyudvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papír-, író és rajzszerkesztésében) **Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz. alatt kapható** Ezen kitünő tenta a tollból könnyen, sötét kéken folyik, csakhamar megfeketedik és a tollat nem rontja. Rendes írás- és másoláshoz egyformán kiválóan használható. Ismét-eladónak rendkívüli kedvezmény! — Színes tentákban nagy választék!

Egészségügy.

— A „Székely-Udvarhely” eredeti közlése. —

Nagyságos Asszonyom!

E hónap 10-én hozzám intézett bocsos soraira, miután közérdekü ügyet tárgyal, kegyes engedelmével nyilvánosan válaszolok, hogy tudják meg szélesebb körben az anyák, miként járjanak el gyerekeik fogbetegsége alkalmával.

Nagyságod azt kérdezte: „Mondja meg kedves doktorkám mit csináljak, mert mindkét kis fiamnak odvasak a fogai és szüntelen panaszoknak, hogy nem tudnak enni. A fiuk pedig még nincsenek 7 évesek?” Miatán ezen kérdést már száz meg száz anya intézte hozzám, érdemesnek tartom arra a nyilvánosság előtt választ adni. A legtöbb ember azt hinné, hogy ezen kérdés megfejtése nagyon egyszerű. Ki kell szedni a fájdalmas fogakat. És tényleg van is ebben valami. Csakhogy gondolja-e Nagyságos asszonyom, hogy akadjon anya, aki gyereket ezen szomorú sorsra kárhóztassa, ha egyéb út is akad, a melyen célhoz érhetünk?! Azt hiszem lelkeiből beszélnek, midőn ezen kérdésre kategorikus nemmel válaszolok. Mert a dolog úgy áll, hogy a gyerekek tejfogainak korai kihuzása, azoknak táplálkozását rontja meg, megrontja pedig azon korban, amidőn annak a kis embernek kétszeresen szüksége van a fogaira. Mert ő nemcsak életének fentartása miatt táplálkozik, hanem nő is. Tehát fokozottabb mértékben van szüksége a fogaira, mint egy felnőttnek. Most képzelje el Nagyságos asszonyom, hogy öt éves fiacskájának minden rágó foga odvas és fájdalmas, tehát kiszedeti. Ugy, de az állandó fogak a 7. évben kezdenek kinőni. Tehát az a gyerek 1—2 évig meg van fosztva attól, hogy rágni tudjon. Gondolja-e Nagyságos asszonyom, hogy az a gyerek rendszeren fog fejlődni, ha nem lesz képes a táplálékot szájában kellőleg elaprózni. Gondolja-e, hogy olyan gyomorral bír valamely gyerek, amely ilyen rosszul előkészített, darabos táplálékot 1—2 évig megemészteni képes lenne betegedés nélkül? Gondolja-e Nagyságos asszonyom, hogy mi lesz a dolognak biztos, de nagyon szomorú következése?!

Azon gyerekek, akinek rágó szerve rossz és így az ételeket kellőleg elaprózni nem bírja: föltétlenül gyomorhurutot kap, testének táplálása hiányos lesz, ennek következtében fejlődésében visszamarad, korához képest satnya, gyöngö lesz.

Tudom, hogy retettel es megtenne ilyen haladónmaga re fogait lehet dig a termé elérkezik. dődik a he végződik a figyelmünk különben kezmenyei Engedje n dát hozzál téseimmel kihuzták a 7-ik évébe után a te nek erőlte sodnak. H nak, akkor ugy, hogy nek, alig koznia Na fogu fiata nagy rész dából láth fogak elh történi a hetne seg venni a k Min fogait ne denek be bizonyos hosszasan nek jó egyenlő t az, amely sak. A j van erős, élet nehé nem lesz vözetlem

— Bő

— Egész

Sa

f o g

Elsőrang fenntartó öreg gon háriható a „KALD gaknál s

felelősség

E rovatb

BOI

Fern

sében k

kedvezm

Tor

is friss

György

Bathya

pontosa

Ügy

mas

lyiséget

tudható

Tudom, hogy Nagyságos asszonyom milyen szeretettel csüng gyermekein, tudom, hogy mindent megtenne értök, csak nem ismerte az utat, amelyen haladnia kell, hogy célt érhesen. De most önmaga reá fog jönni teendőire. A gyerekek tejfogait lehetőleg meg kell a szájban tartani, ameddig a természet rendjén a második fogzás ideje elérkezik. Ez az idő mint fennebb említém, kezdődik a hét életévvel és rendes körülmények közt végződik a 15 évvel. Tehát ez idő alatt állandó figyelmünk tárgyát kell képezze a fogsor. Mert különben az egész életre kiható szomorú következményei lesznek mindennemű hanyagságnak. Engedje meg, hogy csak egy mindennapos példát hozzak fel, mert nem akarok hosszas fejtegetéseimmel terhére lenni. Egy öt éves gyereknek kihúzták a zápfogait és nincs mivel rágnia. Most 7-ik évében nőnek első zápfogai, ezek pedig miután a tejfogak hiányoznak, tulságosan meg lesznek erőltetve és majdnem bizonyosan megszuvasodnak. Ha ezen zuvas fogak a szájban maradnak, akkor azoktól a többi fog is megbetegszik, úgy, hogy mire az összes állandó fogak kinőnének, alig lesz egy is közte ép. Nem lehet csodálkozni Nagyságos asszonyom, ha ma annyi betegfogu fiatal egyénrel találkozok és ha azoknak jó nagy része másképen is beteg. Mert a fenti példából láthatja, hogy ennek legnagyobb részben a fogak elhanyagolása az oka. Ezen elhanyagolás történik azon korban, midőn még gyökeresen lehetne segíteni, hogy úgy mondjam, elejét lehetne venni a bajnak.

Mindezekből következik, hogy a kis gyerekek fogait nem kell kihuzni, hanem midőn azok kezdenek betegedni, meg kell gyógyítani. Mert az bizonyos és Nagyságos asszonyom előtt nem kell hosszasan magyaráznom, hogy azon gyerek akinek jó fogai vannak, sokkal jobban nő és egyenlő táplálék mellett sokkal erősebb lesz, mint az, amelyiknek rágószervei betegek, vagy hiányosak. A jövő generációnak pedig nagy szüksége van erős, munkabíró egyénekre, mert különben az élet nehéz küzdelmei között megállani, versenyezni nem lesz képes. Fogadjon Nagyságod hazafias üdvözlétemet. A vizontlátásra, igaz hive:

Dr Kovács Géza.

Nyilt-tér*

Igen alkalmas utazásoknál.
 Rövid használat után nélkülözhetetlen.
 Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva.
 Bizonyítvány kelt Bécsben, 1887. jul. 3-án.

Kalodont

nélkülözhetetlen
fogtisztító szer.

Elsőrangú higienikusok elismerik hogy egészségünk fenntartásánál nem nélkülözhető a fogak és a szájüreg gondos ápolása. Nevezetesen gyomorbetegségek hátrithatók el ezáltal. Ennél legakikeresebbnek bizonyul a „KALODONT” mely az antiszeptikus hatást a fogaknál szükséges mechanikus tisztítással kitűnően egyesíti.

Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Torták a legkülönbözőbb választékban úgy **pompás csukrázsütemények** is friss minőségben állandóan kaphatók: **Ernszt György csukrázsütő** Székelyudvarhely, Batthyány-tér 15. sz. alatt Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Ügyvédi irodának alkalmas, egy vagy két szobából álló, Székelyudvarhely város központján levő helyiséget keresek bérbevitel céljából. Cim meg tudható e lap kiadóhivatalában.

Szántó és kaszáló, mely 120 hold kiterjedésű, jutányos áron eladó Patakfalván. Értekezni lehet: **Bokor András**sal ugyanott.

39—1903. szám.

Előnyös korcsmárlási bérlet.

Kányád község képviselőtestülete úgy határozott, hogy a községben csakis egy italméresi helyiség legyen. Ennek folytán az igen előnyös helyzettel bíztató, kizárólagos joggal bíró korcsmahelyiségét, **folgó évi november hó 1-én három egymás után következő évre nyilvános árverés útján haszonbérbe adja.**

Az árverési feltételek alólirott nál megtekinthetők.

Kányád, 1903. évi október 19.

Nagy Mózes, községi bíró.

3931—903. fszb. szám.

Árverési hirdetmény.

Zsombor nagyközség, a tulajdonát képező három kövü lisztelő malmát három egymás után következő évre bérbeadni elhatározván, az ez iránti árverés **folgó évi november hó 7-én délelőtt 9 órakor** Zsombor község házánál fog megtartatni.

Kikiáltási ár 1200 korona, bánatpénzül ennek 10 százaléka teendő le.

Részletesebb feltételek a község irodájában megtekinthetők.

H.-Okland, 1903. október 15.

Szabady Tivadar, főszolgabíró.

751—1903. vhtói szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelykereszturi kir. járásbírósnak 1903. évi V. 400/1. számú végzése következtében dr Viola Sándor székelykereszturi ügyvéd által képviselt M. F. Reiner et Comp bécsi cég javára Szöke László s társai székelykereszturi kereskedők ellen 432 korona 39 fillér s járuléka erejéig 1903. évi szept. hó 17-én fogantatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 3541 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 1 pénzszekrény, bolti állványok és pudlik, tükör, lámpa, szőnyegek, esernyők, többféle bolti árucikkek és házi butorok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székelykereszturi kir. járásbírósnak 1903-ik évi V. 400/2. számú végzése folytán 432 korona 39 fillér tőkekövetelés, ennek 1903. évi április hó 22. napjától járó 6 százalék kamatai, 1/3 százalék váltódíj és eddig összesen 72 korona 62 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Székelykereszturon a Miklós Zs. üzlethelyiségében és alperesek lakásán leendő eszközzésére 1903. évi október hó 30-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Székelykeresztur, 1903. okt. 11.

SZALONTAI ALBERT, kir. bir. végrehajtó.

7631—903. tkvi szám.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy ifj. Jakabos György végrehajtónak Szabó József és társai végrehajtást szénvedő elleni 283 korona 60 fillér tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi 304. sz. tjkvben A + 599 hr. sz. fekvőre 31 K, A + 2839 hr. sz. fekvőre 32 korona és pedig Simó Antal kovásznai lakos, Simó János társtulajdonos jutalékára és a C. 5. alatt ifj. Simó János jutalékára bekebelezett haszonélvezeti jog fenntartásával a székelyudvarhelyi 306. sz. tjkvben A + 601, 602 hr. sz. fekvőkre 896 K, A + 2415/1 hr. sz. fekvőre 4 K, A + 2838/1 hr. sz. fekvőre 8 K,

2841 hr. sz. fekvőre 32 K, 2936 hr. sz. fekvőre 18 K, 3282/3 hr. sz. fekvőre 53 K (és pedig Simó Antal kovásznai lakos jutalékára és a C. 4. alatt ifj. Simó János javára bekebelezett élethossziglani haszonélvezeti jog fenntartása nélkül) a székelyudvarhelyi 1420 sz. tjkvben A + 2843, 2844, 2845, 2846, 2847, 2848 hr. sz. fekvőkre 28 K, a székelyudvarhelyi 962. sz. tjkvben A + 2850 hr. sz. a. fekvőre 15 K, a székelyudvarhelyi 1099. sz. tjkvben A + 2838/3 hr. sz. fekvőre 8 K, A + 2838/2 hr. sz. a. fekvőre 8 K, A + 2842 hr. sz. a. fekvőre 19 K (Gávári Sámuel javára bekebelezett élethossziglani haszonélvezeti jog fenntartásával) ezen megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1904. évi január hó 12-ik napján d. e. 9 órakor ezen telekkönyvi hatóság hiv. helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1903. évi szept. hó 11.

MIHÁLY,

kir. törvényszéki egyes bíró.

276—1903. El.

Arlejtési hirdetmény.

A székelykereszturi kir. járásbírósnak helyiségeinek 1904-ik év január 1-től december 31-ig leendő fűtésére 63.5 köbméter méter hosszúságra vágva és a székelykereszturi kir. járásbírósnak fogház-helyiségeinek fűtésére ugyanazon időre 37.7 köbméter, méterhosszúságra vágva jó minőségű, első osztályu teljesen kiszáradt, hasábos bükk- vagy gyertyánfa szállításának biztosítása céljából 1903. november hó 7-ik napján d. e. 9 órakor a kir. járásbírósnak vezetője hivatalos helyiségében nyilvános árlejtés fog tartatni.

Vállalkozni kívánók ezen árlejtésre azon értesítéssel hivatnak meg, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatok is elfogadhatnak, melyek azonban az árlejtés napjáig az alólirott kir. járásbírósnak vezetője kezéhez benyújtandók.

Az árlejtési feltételek a kir. járásbírósnak vezetőjénél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A kir. járásbírósnak vezetője.

Székelykeresztur, 1903. október 19.

APATHY GYULA, kir. járásbíró.

Thierry A. gyógyszerész balzsama

a legjobb diätetikus háziszemésztési zavarok, gyengeség, rosszullet, gyomorégés, szorulás stb. ellen, a köhögést csillapítja, a görcsöt megszünteti, a nyálkát feloldja és tisztító hatással bír. Tizenkét kicsiny, vagy hat kettős üveg bérmentve ládával együtt 4 korona. Thierry A. gyógyszerésztára az „Órangyal”-hoz Pregrada Rohitsch Sauerbrunn mellett.

Csak akkor valódi, ha az itt feltüntetett apácza védjegygyel van ellátva. Nagyon ajánlatos ezt a szert mindig utazás alkalmával és minden esetben magunkkal vinni.

Thierry A. valódi Centifolium kenőcse a leg-erősebb szívó kenőcs, mely alapos tisztító hatása által fájdalmat szüntető gyors gyógyulást idéz elő és lágyítása által minden behatolt idegen testtől meg szabadít. Turistáknak, kerékpározóknak és lovaglóknak nélkülözhetetlen. Postai szállítással két tégely bérmentve három korona 50 fillér. Thierry A. gyógyszerésztára az „Órangyal”-hoz Pregrada, Rohitsch, Sauerbrunn mellett. Utánzatoktól óvakodjunk és ügyeljünk a fennebb feltüntetett és minden tégelybe bégegett védjegyre. Ajánlatos, hogy ezen szert utazások alkalmával minden esetre magunkkal vigyük.

Központi raktár: Budapest en Török J. gyógyszerésznél, Z á g r á b b a n Mittelbach S. gyógyszerésznél és B é c s b e n Brady C gyógyszerésznél.

Csuz, köszvény (rheuma)
szaggatás, derék- és hátfájás, valamint mindennemű ízületi bajok ellen legbiztosabb szer a törvényesen védett

Halápi-féle RESTAURATOR

mely már rövid használat után a fájdalmat nemcsak enyhíti, de sikeresen gyógyítja. Számos orvos tanár által kipróbálva és ajánlva.

Egy tubus ára 1 korona 60 fillér.

Egyedüli raktár:
„APOSTOL” gyógyszertár
Budapest, VIII. József körút 64.

Éveken át szenvedtem rheumatikus bántalmakban. Semmiféle gyógyszer, sem fürdő nem használt. Az én Restaurator kenőcsének köszönhetem egyedül gyógyulásomat. Fogadja ezért hálás köszönetemet és abbéli ígéretet, hogy mindenkinek, ki hasonló betegségben szenved, a legmelegebben fogom ajánlani.

Budapest, 1903. szept. 10.

Munkácsi József
Hernád-utca 30.

Használat után.

FIGYELEM!

M t. olvasóinkat arra kérjük, hogy megrendeléseik és bevásárlásaik alkalmával a Székely-Udvarhely-re hivatkozni szíveskedjenek.

Névjegyeket, meghívókat, eljegyzési kártyákat, mindenféle nyomtatványokat jutányos áron készít

BETEGH PÁL
könyvnyomdája
Székelyudvarhelyt.

Pénzt, sok pénzt, havonként 1000 koronáig kerekíthet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül. Küldje be címét „E 452” jelű levele alatt a következő címre: Annoncen-Abteilung des „Merkur” Mannheim, Meerfeldstrasse No 44.

Kitünő szabás és jó munkáért kezeség vállalatik!

Uj divatos férfi és gyermek ruhák

készítetnek a legjutányosabb árakban az őszi és téli idényre dus választékú hazai és külföldi posztókból.

Szenkovits János
utóda férfi- és női divatüzletében.

Clayton & Shuttleworth Budapest Václav-körút 63. sz. mezőgazdasági gépgyárak által a legjutányosabb árak mellett ajánlatotnak.

Locomobil és gözcseplőgépek
2 1/2 egész 12 lóerős, számkatapultos, továbbá járgány-cseplőgépek, löher-cseplők, tisztító-rostók, konkolyosók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák.

Columbia-Drill
legjobb sorvetőgépek, szecskavágók, réparatók, kukoricza-morzsológépek, darálók, őrlő-malmok, egytemes acél-akák.

Részletes árjegyzékek kinyomtatva ingyen és bérmentve küldetnek.

2- és 3-vasúti csak és minden egyéb gazdasági gépek

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cseplőgépgyára.

Schottola Ernő, Budapest.
A gumi gyártás meghonosítója Magyarországon.

Műszaki üzlet: VI. Váci-körút 13. Gyár: VI. Révay-utca 16.

KÜLÖN ÁRJEGYZÉKEIM MEGJELENTEK:
Kötszerekről, sebészeti- és egészségügyi gumiarokról, sérvkötők, háskötők, görcsér hárisnyák, belégző készülékek, vízmentes vásznak, mentőszekrények, hordágyakról stb.

Mindenféle műszaki gumi árukról, gumi tömlők, lemezek, karikák, zsinórok, golyók fékek, ütközők, dugókról, valamint asbest árukról.

Kutak, szivattyúk, fecskendők, vas- és fém-csővekről. Tűzoltó-felszerelések.

Sport cikkekéről, lawn tennis, football, kerékpár gumialkatrészek, izomedzők, gumi-fürdőkádak, fürdőfőkötőkről stb.

Hygienikus, szagmentesen záró szobaklozetekről és hygienikus köpödényekről.

Szőlészeti, pinczészeti és borgazdasági cikkekéről, mint permetező, kénegezők, szőlőzuzók, borsajtók, borszivattyúk, gumicsövek, borszűrők, pasteurizáló, stb.

Mérlegekről.

... Ne vegyen senki ...
HANGSZERT
mig
Reményi Mihály
mű-hangszerész legujabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestra, Király-utca 44. sz.

Mint gyógyviz csodahatása.
Kászoni Főkut.
Természetes gyógybórvíz!
Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: SZENTPÉTERY GERGELY fűszer-, üveg-, porcellán- és diszmutáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deak-tér 15 szám alatt. — Üvegenkinti ára 12 fillér.

Mindig friss szállítmány.

Rum, cognac, silvorum, likörök, likörkrémek stb. az általam készített vegyítiszta esszenciák és kompozitioikkal háziilag egy nyolezad, sőt egynegyed részben olcsóbban állíthatók elő, mint készen vett áruk. — Árjegyzék és használati utasítás ingyen és bérmentve. Baros Gábor Budapest, VII. Dohány-utca 1. sz. ... Esszenciák és kompozitioikkal gyára. ...

Kalapok és székely főkötők. Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy női kalapok díszítésével, gyermek fővegek és székely főkötők készítésével a legujabb divat szerint mérsékelt árakban ezentul is foglalkozom és szives pártfogásáért eszedezem. Kassay Ágnes, Simó János ur lakásán: Kossuth-utca 18-ik szám alatt.

Baros-féle Peratin bajusznövesztő
az egyedüli szer, mely által még serdülő ifjak is szép, csinos bajuszt és dus szakált nyernek.
Teljesen ártalmatlan.
1 adag 2 korona 50 fillér és 4 korona.
Egyedüli készítő: BAROS GÁBOR
Budapest, VII. kerület, Dohány-utca 1. szám.
Kozmetikai toilette cikkek gyára.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

A Richter-féle **LINIMENTUM CAPS. COMP.**
Horgony-Pain-Expeller
egy régi kipróbált háziszere, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésű alkalmatartik köszvényéln, csúznál és meghűléseknel.
Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” csejegygyéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerertárban kapható. Főraktár: Török József, gyógyszerésznél Budapestben.
Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

Jorgó János óras, gyári raktár: Bécs, III/4. Rennweg Nr. 75/B.

Levelezőlap elegendő, hogy gazdagon illusztrált árjegyzékemet ingyen és bérmentve megkaphassa, olcsó bevásárlás céljából. Az üzleti eljárás szigorúan tisztességes, rászédés teljesen kizárva.
— Órajavítási műhely. — Mindennemű zsebóra új rugó behelyezése 40 kr. Minden vásárolt, vagy javított óráért kezeséget vállalok. — Kivonat a nagy árjegyzékből: 7787 sz. legolcsóbb, legjobb strapációra, nickelokban 36 órai járással 2 frt 30 kr. 8039 sz. valódi ezüst pánczelláncz 15 gr. 1 frt. 7858 sz. ezüst remontoir, duplafedelű 5 frt. 7989 sz. Ingaóra ütőművel, 2 sulylyal 11 frt 50 kr. 7929 sz. Jó ébresztő óra 1 frt 20 kr. Sziveskedjék nevre és házszámomra 75/B. pontosan figyelni.

„Nincs többé tyukszem!”
Ha tyukszemétől meg akar szabadulni, elégséges egy kísérlet a törvényesen védett és biztosan ható —
Denzinger-féle **„VIKTÓRIA” tyukszem** — kenőccsel,
mely legrövidebb idő alatt a legkeményebb tyukszemet is eltávolítja. — Ára tétegyenkint 1 korona 30 fillér. — 1 korona 50 fillér előleges beküldése mellett bérmentve szállítja a feltaláló:
DENZINGER ADÁM Ujvidék, Duna utca 17. szám.